

Gemeente van Jezus Christus,

Het zijn mooie verhalen die het Luthers Leesrooster ons in deze weken aanreikt: de roeping van de leerlingen van Jezus bij het meer van Gennesareth veertien dagen geleden, vorige week een gedeelte uit de Bergrede en vanmorgen het verhaal van de tweede wonderbare spijziging uit het evangelie van Marcus. Mooie verhalen zijn het.

Maar het zijn ook verhalen waar je je als mens van de 21^e eeuw niet altijd even gemakkelijk toe verhoudt. Het zijn voor velen van ons best lastige verhalen. Wat moeten wij, moderne, rationele mensen nu aan met zo'n verhaal dat zeven broden voldoende zouden zijn om vierduizend mensen te voeden? Het spreekt misschien tot onze verbeelding, maar wat we ermee aan moeten in ons dagelijks leven is voor velen van ons niet meteen duidelijk. Je voelt als het ware een kloof van tweeduizend jaar; het zijn mooie verhalen, maar wel uit een andere tijd, in een andere context, voor een heel ander publiek. De vraag is dan: wat kunnen wij ermee?

Het spannende, het intrigerende ervan is - in mijn ervaring - echter dat als je je er echt in verdiept, zo'n verhaal zich laat ontsluiten en – misschien wel tot je eigen verrassing - een bron van inspiratie en bemoediging blijkt te zijn.

Want laten we maar kijken. Het verhaal dat we vanmorgen gelezen hebben, is het tweede verhaal dat de evangelist Marcus, de eerste, de oudste evangelist, vertelt over een broodvermenigvuldiging. Het eerste verhaal staat in hoofdstuk 6 en is op het eerste gezicht eigenlijk veel spectaculairder dan ons verhaal van vanmorgen. Want gaat u maar na: in het eerste verhaal zijn vijf broden en twee vissen voldoende om maar liefst vijfduizend mensen te voeden en dan blijven er nog twaalf korven over. In het tweede verhaal zijn er zeven broden nodig voor maar vierduizend mensen, terwijl er maar zeven manden met brokstukken over blijven. Je kunt je dan ook afvragen waarom Marcus überhaupt een tweede verhaal opneemt in zijn evangelie. U begrijpt dat er onder exegeten veel discussie over is.

Wie beseft dat getallen in het jodendom vaak een symbolische betekenis hebben en wie let op de plaats van dit tweede verhaal in het geheel van het

evangelie van Marcus ziet ineens de betekenis, ja de noodzaak van dit tweede verhaal. Want in het eerste verhaal gaat het om Israël: het volk van de Thora, van de vijf boeken van Mozes, daarom zijn er vijf broden; en de twaalf manden met overgebleven brokken staan voor de twaalf stammen. Het eerste verhaal wijst duidelijk naar Israël. Jezus is gekomen voor het heil van Israël, voor de kinderen van Israël, waarover ook de profeet Jeremia spreekt.

Het tweede verhaal gaat over zeven broden en vierduizend mensen. Zeven is het Bijbelse getal van de volheid en vier verwijst naar de vier windstreken. Jezus geeft vierduizend mensen te eten uit de vier windstreken, er is genoeg voor iedereen! Daarmee maakt Marcus duidelijk dat Jezus niet alleen gekomen is voor Israël, maar voor de hele wereld, voor alle mensen uit alle windstreken. En dat wordt extra duidelijk als we lezen dat Jezus tegen zijn leerlingen zegt dat hij geraakt is door al die mensen die al drie dagen bij hem zijn en niets meer te eten hebben. Onderweg naar huis zullen ze bezwijken, want sommigen zijn immers van ver gekomen. Sommigen zijn van ver gekomen. Dat slaat niet alleen op de afstand die mensen afgelegd hebben om Jezus te volgen; het betekent ook dat er niet alleen joden onder zijn toehoorders zijn, maar ook niet-Joden, mensen uit de volken, mensen die van ver gekomen zijn. Ook voor hen is het heil van God in Jezus bestemd.

Dat is een geweldige doorbraak in Jezus' missie. Ging het hem in het begin om de verloren schapen van Israël, gaandeweg wordt duidelijk, wordt het ook Jezus zelf duidelijk, dat zijn missie veel omvattender en universeler is: Gods heil niet alleen voor Israël, maar voor alle volken. Zoals Jeremia al aankondigde: Zo waar de HEER leeft, dan willen alle volken worden gezegend als Israël.

Die uitbreiding, die universalisering van het heil is voorbereid in het vorige hoofdstuk van Marcus, in hoofdstuk zeven. Eerst beschrijft hij dat prachtige verhaal van de Syro-Fenicische vrouw wier dochter een onreine geest had. Marcus zet er duidelijk bij dat ze geen Jodin was. Als ze Jezus hulp vraagt voor haar dochter, gaat Jezus daar eerst helemaal niet op in. Als joodse man hoorde hij immers helemaal geen contact te hebben met niet-joden en al helemaal niet met niet-joodse vrouwen. Jezus reageert eigenlijk heel bot: het is niet goed het brood van de kinderen af te pakken en het aan de honden te voeren, zegt hij onomwonden. Maar de vrouw laat zich niet afschepen en antwoordt dat de honden onder de tafel de kruimels opeten die de kinderen laten vallen. En

daarmee overtuigt ze Jezus: Dat hebt u goed gezegd, antwoordt hij. Ga naar huis, de demon heeft uw dochter al verlaten. Het heil van God is niet alleen voor de joden, maar ook voor de volken. Het Koninkrijk van God staat open voor alle mensen.

En alsof dit verhaal nog niet duidelijk genoeg is, is er ook nog het verhaal van een doofstomme man, uit het gebied van Dekapolis, dat is niet-joods gebied. En ook hij wordt door Jezus genezen. En dan volgt als een bevestiging van de uitbreiding van het heil het tweede verhaal over de vermenigvuldiging van de broden, nu voor iedereen, ook voor mensen die van ver gekomen zijn, ook voor mensen uit de volken.

Wij zijn gewend geraakt aan de gedachte dat het heil van God voor alle volken is, maar in Jezus' tijd was dat een geweldige doorbraak. Religies waren doorgaans beperkt tot een bepaald volk of zelfs een bepaalde stam. Volken hadden eigen goden. Maar Israëls God wil de God van alle mensen en van alle volken zijn. Dat is niet minder dan een revolutie, een geweldige verandering en ontwikkeling! Want denk u in: als dat niet het geval was geweest, zaten wij nu niet hier als gelovigen uit die wereldwijde gemeenschap van volgelingen van Jezus en wisten we niet dat het heil van God voor alle mensen bestemd is. Dat is wat dit tweede verhaal van de broodvermenigvuldiging wil zeggen.

Het kijkt ook naar voren. We zien er al een voorafspiegeling van de eucharistie, van het Avondmaal in doorschijnen. Het is Jezus die het initiatief neemt en die het brood neemt, het dankgebed uitspreekt, het brood breekt en het aan de leerlingen geeft om uit te delen aan de mensen. Als we Avondmaal vieren, mogen we dat doen in het besef van de universaliteit van Gods heil, het heil is voor alle mensen, ongeacht hun herkomst, religie, geloof of status; een paspoort maakt niets meer uit, grenzen tellen niet meer.

Juist vanwege dit geweldig hoopvolle voorteken van Gods heil voor alle mensen moest ik bij het maken van deze preek steeds denken aan meneer P.. Meneer P. is een Afghaanse man, die geruime tijd een van de koekjesbakers van het Wereldhuis was. Het Wereldhuis is een project van Stek en Vluchtelingenwerk om mensen zonder verblijfsvergunning in Den Haag te ondersteunen. Meneer P. bakte koekjes voor Stek en later ook voor andere organisaties. Wie wel eens bij Stek geweest is, kent ze wel: koekjes in de vorm

van een kerkje of een hartje. Meneer P. heeft ooit een verblijfsstatus in Nederland gehad, maar die is ingetrokken en hij heeft vele jaren zonder verblijfsvergunning, als ongedocumenteerde, overleefd in Den Haag, samen met zijn vrouw, die ziek is en gelukkig wel een verblijfsstatus heeft. Begin april is meneer P. opgepakt, in vreemdelingenbewaring gezet en eind mei is hij uitgezet naar Afghanistan. Zijn vrouw is alleen achtergebleven in Nederland en wordt gesteund door mensen van Vluchtelingenwerk en van verschillende kerken. Meneer P. was in zijn jaren van ongedocumenteerd-zijn geraakt door de liefde en betrokkenheid van mensen van de kerk bij hem en zijn vrouw. Of hij officieel christen geworden is, weet ik niet, maar hij was wel geraakt door de boodschap van Gods universele liefde voor mensen, over alle grenzen heen.

Dit verhaal van meneer P. – en de verhalen van vele anderen zoals hij – maken dat ik beter dan ooit beseft hoe bevrijdend de boodschap van Gods heil voor allen is; hoe mooi het is dat Jezus zich niets aantrekt van grenzen en barrières die wij mensen tussen elkaar hebben opgetrokken; hoe vernieuwend het is dat Paulus kan schrijven dat in Christus allen één zijn: dat er geen Joden of Grieken meer zijn, geen slaven of vrijen, geen mannen of vrouwen.

Onze maatschappelijke en politieke werkelijkheid is bij lange na nog niet zo ver, dat is duidelijk. Maar duidelijk is wel waar God op uit is: zijn heil in Christus is voor alle mensen, ongeacht hun status, afkomst, etniciteit of wat ook. Dit kan al die mensen die zich inzetten voor vluchtelingen en nieuwkomers, maar ook ieder die ouderen of zieken bezoekt of op een andere manier het samenleven van mensen wil versterken, helpen om de juiste koers te bepalen en om moed te houden. Want gemakkelijk is dit werk meestal niet.

Zeven broden zijn voldoende voor alle mensen, ook voor wie van ver zijn gekomen. Iedereen mag meedoen. Dit is een inzicht, dat naar voren komt uit het tweede verhaal van de broodvermenigvuldiging van Marcus, dat zich misschien nog niet meteen tot praktische politieke besluitvorming laat vertalen, maar dat ons wel een lonkend visioen voorhoudt: dit is de kant die God op wil met ons mensen, met de wereld. Dit visioen mag ons moed geven om ons te blijven inzetten voor een wereld waarin alle mensen, ongeacht hun status of achtergrond, in waardigheid mogen leven, zich een kind van God mogen weten. Amen.